

Ierosināta lieta par invaliditātes pensijas pārrēķināšanu

2014. gada 12. februārī Satversmes tiesas 1. kolēģija ierosināja lietu „Par likuma „Par valsts pensijām” 16. panta ceturtās daļas (redakcijā, kas bija spēkā no 1997. gada 7. janvāra līdz 2013. gada 30. septembrim, un 2013. gada 17. jūlija likuma redakcijā), ciktāl tā attiecas uz invaliditātes pensijas pārrēķina formulu invaliditātes grupas maiņas gadījumā, ja invaliditātes pensijas saņēmējs līdz invaliditātes grupas maiņai ir bijis darba ņēmējs un veicis sociālās iemaksas,, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. un 109. pantam”.

Apstrīdētā norma

Likuma „Par valsts pensijām” 16. panta ceturtā daļa: „Mainoties invaliditātes grupai, I un II grupas invaliditātes pensijas apmērs pārrēķināms no invaliditātes atkārtotas noteikšanas dienas šajā pantā noteiktajā kārtībā, ņemot vērā apdrošinātās personas individuālo un maksimāli iespējamo apdrošināšanas stāžu, vidējo apdrošināšanas iemaksu algu, kāda bija ņemta vērā, piešķirot (pārrēķinot) invaliditātes pensiju, un pensijas pārrēķina daļas, kas aprēķinātas saskaņā ar šā likuma 24. panta piekto daļu. Ja invaliditātes grupa tiek mainīta no vieglākas uz smagāku vai tiek atjaunota iepriekš noteiktā smagākā invaliditātes grupa, pārrēķinātais invaliditātes pensijas apmērs nedrīkst būt mazāks par iepriekš saņemtās invaliditātes pensijas apmēru.”

Līdz 2013. gada 30. septembrim apstrīdētā norma noteica: „Mainoties invaliditātes grupai, invaliditātes pensijas apmērs pārrēķināms no invaliditātes atkārtotas noteikšanas dienas šajā pantā noteiktajā kārtībā, ņemot vērā apdrošinātās personas individuālo un maksimāli iespējamo apdrošināšanas stāžu un vidējo (aktualizēto) apdrošināšanas iemaksu algu, kāda bija ņemta vērā, aprēķinot (pārrēķinot) invaliditātes pensiju līdz invaliditātes grupas maiņas dienai. Ja invaliditātes grupa tiek mainīta no vieglākas uz smagāku, pārrēķinātais invaliditātes pensijas apmērs nedrīkst būt mazāks par iepriekš saņemtās invaliditātes pensijas apmēru.”

Augstāka juridiskā spēka normas

Satversmes 91. pants: „Visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā. Cilvēka tiesības tiek īstenotas bez jebkādas diskriminācijas.”

Satversmes 109. pants: “Ikvienam ir tiesības uz sociālo nodrošinājumu vecuma, darbnespējas, bezdarba un citos likumā noteiktajos gadījumos.”

Lietas fakti

Lieta ierosināta pēc Administratīvās rajona tiesas pieteikuma. Tiesa izskata lietu par invaliditātes pensijas pārrēķinu saistībā ar invaliditātes grupas maiņu. Personai 2000. gadā bija noteikta trešā invaliditātes grupa un aprēķināta invaliditātes pensija. 2013. gadā personai noteikta otrā invaliditātes grupa un invaliditātes pensija tai aprēķināta saskaņā ar apstrīdēto normu.

Tiesa norāda, ka apstrīdētā norma gan pašreizējā redakcijā, gan redakcijā, kas bija spēka līdz 2013. gada 30. septembrim, pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām ar invaliditāti, proti, pensijas aprēķina formula atšķiras atkarībā no tā, vai otrā invaliditāte grupa noteikta uzreiz, vai pirms tam ir bijusi noteikta cita invaliditātes grupa. Personām, kam iepriekš bija cita invaliditātes grupa, pensiju pārrēķina, ņemot vērā sociālās apdrošināšanas pirms pirmreizējās invaliditātes piešķiršanas. Savukārt, aprēķinot pensiju personām, kam invaliditāte noteikta pirmo reizi, ņem vērā sociālās iemaksas, kas veiktas pirms invaliditātes noteikšanas.

Konkrētajā gadījumā personai ņemtas vērā sociālās iemaksas, kas veiktas pirms trešās invaliditātes grupas noteikšanas, proti, pirms 2000. gada. Taču persona laikā pēc invaliditātes noteikšanas ir turpinājusi strādāt un veikt sociālās iemaksas. Ja, aprēķinot otrās invaliditātes grupas pensiju, tiktu ņemtas vērā sociālās apdrošināšanas iemaksas par pēdējiem gadiem, pensijas apmērs būtu divreiz lielāks.

Tādējādi Administratīvā rajona tiesa uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst vienlīdzības principam un tiesībām uz sociālo nodrošinājumu.

Tiesas procedūra

Satversmes tiesa ir uzaicinājusi Saeimu līdz 2014. gada 14. aprīlim iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lietas sagatavošanas termiņš ir 2014. gada 14. jūlijs. Par lietas izskatīšanas procesu un datumu tiesa lemj pēc lietas sagatavošanas.

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājas lapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Līna Kovalevska

Satversmes tiesas priekšsēdētāja palīdze

Lina.Kovalevska@satv.tiesa.gov.lv

67830748, 29813216